

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 41/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen tekniikan alan yliopistojen yhteistyön turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Päivi Räsänen/kd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 41/2019 vp:

Aikooko hallitus varmistaa sen, että tekniikan alan yliopistot pystyvät tulevaisuudessakin vahvistamaan yhteistyössä suomalaista tiedettä ja korkeakoulutusta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Tekniikan koulutusosalalla diplomi-insinöörin koulutusvastuu on yhteensä seitsemällä yliopistolla (Aalto-yliopisto, Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto, Vaasan yliopisto ja Åbo Akademi). Koulutusvastuusetuasetuksella on säädetty yliopistojen tekniikan koulutusalan koulutusvastuiden jakautumisesta arkkitehtuurissa, biotekniikassa, energiatekniikassa, kemian- ja prosessitekniikassa, konetekniikassa, maisema-arkkitehtuurissa, materiaalitekniikassa, rakennus- ja yhdyskuntatekniikassa, sähkö- ja automaatiotekniikassa, teknis-luonnontieteellisellä alalla, tieto- ja viestintätekniikassa, tuotantotaloudessa sekä ympäristötekniikassa.

Hallitusohjelma lähtee siitä, että eri alojen ja alueiden osaajapulaan etsitään ratkaisuja hallituskauden aikana lisäämällä korkeakoulutuksen aloituspaikkoja merkittävästi. Hallitusohjelman mukaan korkeakoulutuksen saavutettavuutta eri alueilla parannetaan.

Hallitusohjelman ja korkeakoulutus ja tutkimus 2030 - vision mukaan Suomen osaamiskilpailukykyä, sivistystä ja vetovoimaa vahvistetaan korkeakoulutettujen osuutta kasvatamalla. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää useita toimenpiteitä, joista merkittävien on suoritettavien tutkintojen määrän kasvattaminen. Korkeakoulutettujen osuuden kasvattaminen merkitsee tutkintotavoitteiden nostamista aloilla, joilla on sekä koulutus- että työelämäkysyntää. Tämä tarkoittaa muutoksia myös sisäänotoissa kyseisillä aloilla.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 41/2019 vp

Yliopistojen seuraavaa sopimuskautta 2021-2024 koskeva valmisteluprosessi on käynnissä. Tutkintotavoitteista seuraavalle sopimuskaudelle sekä tavoitetasosta vuoteen 2030 ulottuen sovitaan osana tätä prosessia vuoden 2019 loppuun mennessä. Osaamisen ennakoitifoorumien tulosten perusteella tulevaisuuden työmarkkinoilla tarvitaan entistä enemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita. Yli puolet uusista työntekijöistä tarvitsee korkeakoulutuksen. Ennakointitulosten perusteella nuorille suunnatun korkeakoulutuksen tutkintomääriä ja tarjontaa tulisi lisätä. Työvoimatarve-ennusteen mukaan jatkossa korkeakoulututkintojen painopistettä tulee suunnata siten, 45 % tutkinnoista suoritetaan yliopistosektorilta, kun viime vuosina 39 % on suoritettu yliopistosektorilta. Koulutusaloittain tarkastellen uuden työvoiman tarve on suurinta tekniikan alalla. Sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen osalta ennakointitulokset antavat perusteita sille, että tutkintotavoitteita tulee nostaa erityisesti tekniikan aloilla.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision toimeenpanossa tavoitellaan kansainvälisesti houkuttelevien osaamiskeskittymien rakentamista Suomeen. Rakentamalla vahvoja osaamiskeskittymiä alueellisten vahvuuksien pohjalta voidaan tukea kilpailukykyä ja alueen yritysten kehittymistä pitkällä aikavälillä. Turun yliopisto on yhdessä Turun ammattikorkeakoulun, Åbo Akademin, Yrkeshögskola Novian sekä Turku Science Park Oy:n kanssa perustanut Teknologia kampus Turku –toiminnon. Sen tavoitteena on luoda Turkuun vahva ja laaja-alainen tekniikan osaamiskeskittymä.

Tekniikan osaamiskeskittymän rakentumisessa on tärkeä rooli ollut myös Suomen tekniikan alan verkostoyliopisto FiTech:llä, joka on järjestänyt diplomi-insinöörikoulutusta Turussa vuodesta 2017 alkaen opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamana. Verkostossa ovat mukana Aalto-yliopisto, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto, Vaasan yliopisto ja Åbo Akademi. FiTechin perustajajäseniä ovat lisäksi Teknologiaateollisuus ry ja Tekniikan akateemiset ry.

Turun yliopiston tekniikan alan koulutusvastuu on kattanut biotekniikan sekä tieto- ja viestintätekniikan. Turun yliopisto on esittänyt koulutusvastuunsa laajentamista kone- ja materiaalitekniikan diplomi-insinöörikoulutukseen. Esityksen mukaan tutkinto-ohjelmien sisältö on tarkoitus täsmentää yliopiston profiiliin mukaiseksi siten, että ne tukevat kilpailukykyisen ja omaleimaisen tekniikan osaamiskeskittymän syntymistä. Yliopisto on myös käynnistänyt toimia nykyisen diplomi-insinöörikoulutuksensa laadun parantamiseksi. Yliopiston esityksen keskeinen perustelu on Varsinais-Suomen elinkeinoelämän ja alueen muiden toimijoiden jo aiemmin esittämä huoli Varsinais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen seurauksena syntyneestä merkittävästä diplomi-insinööritason osajapulasta. Turun kaupakamarin keväällä 2019 jäsenistölleen tekemän kyselyn perus-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 41/2019 vp

teella osaajapula on edelleen merkittävä. Pula tekniikan yliopistokoulutetuista ja alan tutkimuksen vähäinen määrä näyttäisivät olevan muodostamassa uhkan Turun talousalueen ja siten myös kansantalouden pitkän aikavälin kilpailukyvyille ja hyvinvoinnille.

Yliopistolain mukaan koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta yliopistojen kesken säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, joka valmistellaan yhteistyössä yliopistojen kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi 8.7.2019 mennessä lausunnot Turun yliopiston kone- ja materiaalitekniikan diplomi-insinöörikoulutuksen koulutusvastuun laajennusesityksestä Aalto-yliopistolta, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT:lta, Oulun yliopistolta, Tampereen yliopistolta, Vaasan yliopistolta, Åbo Akademiilta ja Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:ltä. Lausunnon antoivat lisäksi Turun ammattikorkeakoulu ja Tekniikan akateemiset TEK. Turun yliopiston esitystä puolsivat Åbo Akademi ja Turun ammattikorkeakoulu. Vaasan yliopisto ja Oulun yliopisto pitivät tärkeänä eri alojen innovaatioekosysteemien vahvistamista ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistamista. Esitystä vastustivat Aalto-yliopisto, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, Tampereen yliopisto ja Tekniikan akateemiset TEK. Esitystä puoltaneet Åbo Akademi ja Turun ammattikorkeakoulu katsovat, että kone- ja materiaalitekniikan lisääminen Turun yliopiston koulutusvastuuseen on perusteltua alueen työvoimatarpeen vuoksi. Turun ammattikorkeakoulu totesi, että sen koko tekniikan alan koulutus ja TKI-infrastruktuuri sekä osaaminen ovat tarvittaessa käytettävissä Turun yliopiston esittämän koulutusvastuun laajentamisen tueksi.

Turun yliopisto teki ensimmäisen kerran esityksensä tekniikan alan koulutusvastuun laajentamisesta 20.3.2017. Kesäkuussa 2019 uudistetun hakemuksen perusteella Turulle on 11.7.2019 myönnetty konetekniikan ja materiaalitekniikan koulutusvastuu. Tekniikan alan osaamistarpeisiin pyritään vastaamaan edelleen myös FITech-yhteistyön kautta. Turun yliopiston konetekniikan ja materiaalitekniikan koulutusvastuu vahvistaa myös Turun yliopiston mahdollisuuksia verkostomaiseen opetusyhteistyöhön muiden tekniikan alan koulutusta antavien yliopistojen kanssa.

Suomen hyvinvointi ja kilpailukyky rakentuvat korkealle osaamiselle ja väestön osaamis-
pääoman kasvattamiselle. Tämä edellyttää korkeakoulutuksen saatavuuden parantamista ja kansainvälisesti vetovoimaisia korkeakoulutuksen ja tutkimuksen toimintaympäristöjä. Innovaatioekosysteemit tarvitsevat menestyäkseen alueella tapahtuvaa korkeinta tutkimusta ja siihen pohjautuvaa korkeakoulutusta. Pitkäjänteisellä yhteistyöllä ja avoimuudella myös tekniikan alan yliopistot pystyvät vahvistamaan suomalaista tiedettä ja korkeakoulutusta ja vahvistamaan näin toimintansa laatua ja vaikuttavuutta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 41/2019 vp

Helsingissä 22.7.2019

Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko